

ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỌC SINH TRUNG HỌC PHỔ THÔNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG BÌNH

THS. ĐẶNG NGỌC TUẤN

Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Quảng Bình

1. Đặt vấn đề

Chương trình phổ thông mới 2018 (Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT, ngày 26/12/2018 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc ban hành Chương trình giáo dục phổ thông) xác định rõ quan điểm đánh giá theo phẩm chất và năng lực học sinh (HS), đây cũng là điểm mới và đột phá của ban xây dựng chương trình. Tuy nhiên, việc xác định các tiêu chí, giải pháp và hệ thống hỗ trợ quá trình đánh giá kết quả học tập theo hướng tiếp cận năng lực của HS chưa được đề cập nhiều trong các tài liệu chuyên môn; chưa thực sự rõ ràng, cụ thể đối với từng bộ môn và khối lớp. Chương trình giáo dục trung học phổ thông (THPT) nhằm giúp HS củng cố và phát triển những kết quả của giáo dục trung học cơ sở, hoàn thiện học vấn phổ thông và có những hiểu biết thông thường về kỹ thuật và hướng nghiệp, có điều kiện phát huy năng lực cá nhân để lựa chọn hướng phát triển, tiếp tục học đại học, cao đẳng, trung cấp, học nghề hoặc đi vào cuộc sống lao động.

Chương trình giáo dục phổ thông bảo đảm phát triển phẩm chất và năng lực người học thông qua nội dung giáo dục với những kiến thức, kỹ năng cơ bản, thiết thực, hiện đại; hài hòa đức, trí, thể, mỹ; chú trọng thực hành, vận dụng kiến thức, kỹ năng đã học để giải quyết vấn đề trong học tập và đời sống; tích hợp cao ở các lớp học dưới, phân hóa dần ở các lớp học trên; thông qua các phương pháp, hình thức tổ chức giáo dục phát huy tính chủ động và tiềm năng của mỗi học sinh, các phương pháp đánh giá phù hợp với mục tiêu giáo dục và phương pháp giáo dục để đạt được mục tiêu đó.

Tại tỉnh Quảng Bình, trong những năm gần đây, giáo dục phổ thông và đặc biệt là cấp THPT

đã dần tiếp cận theo hướng giúp HS phát triển phẩm chất, năng lực. Bên cạnh triển khai viết, hoàn thiện nội dung giáo dục địa phương để giảng dạy trong những năm tới thì việc xây dựng các chính sách, chiến lược về dạy học, kiểm tra - đánh giá là một trong các nhiệm vụ trọng tâm của tỉnh. Tuy nhiên, nghiên cứu đề xuất mô hình kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của HS hướng đến giúp HS phát triển năng lực thì chưa nghiên cứu. Trong khuôn khổ của bài viết, sẽ giới thiệu mô hình hỗ trợ kiểm tra, đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực HS trên địa bàn tỉnh Quảng Bình. Đây là một khâu quan trọng trong nhiệm vụ KH&CN: “Nghiên cứu đề xuất một số giải pháp hỗ trợ đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực HS trên địa bàn tỉnh Quảng Bình” mà nhóm nghiên cứu thực hiện trong thời gian 18 tháng.

Mục tiêu của nhiệm vụ là nghiên cứu cơ sở khoa học và thực tiễn, xây dựng mô hình đánh giá kết quả học tập của HS theo hướng năng lực trên địa bàn tỉnh Quảng Bình, tạo điều kiện thuận lợi, đem lại hiệu quả cao cho các cơ sở giáo dục và các cấp quản lý trong công tác quản lý, dạy và học theo chương trình giáo dục phổ thông mới 2018.

Nhiệm vụ tiến hành triển khai nghiên cứu từ năm 2021 đến năm 2022 với phạm vi tại Sở Giáo dục và Đào tạo; các Phòng Giáo dục và Đào tạo các huyện, thị xã, thành phố và toàn bộ Trường THPT trên địa bàn tỉnh Quảng Bình.

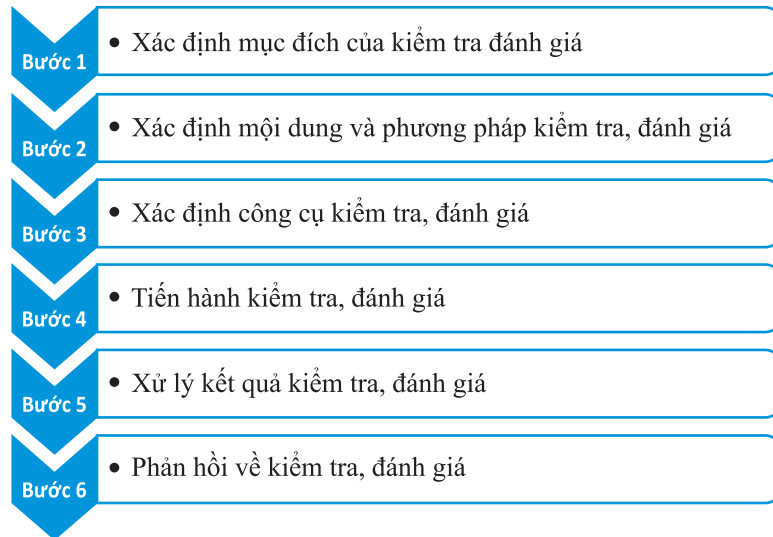
2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Quy trình đánh giá kết quả học tập của học sinh

Các bước trong quy trình đánh giá kết quả học tập của HS, bao gồm:

Bước 1: Xác định mục đích của kiểm tra,

Hình 1: Sơ đồ tiến trình đánh giá kết quả học tập

đánh giá

- Mục đích của kiểm tra, đánh giá này là đánh giá thường xuyên hay đánh giá định kỳ, nếu đánh giá thường xuyên có thể đánh giá vì sự tiến bộ của HS hay đánh giá là học tập.

- Về đánh giá định kỳ: Là giữa kỳ hay cuối kỳ.

Bước 2: Xác định nội dung và phương pháp kiểm tra, đánh giá

- Nội dung: Chủ đề cần đánh giá là gì? Yêu cầu cần đạt của chủ đề cần đánh giá.

- Phương pháp kiểm tra, đánh giá: Phương pháp kiểm tra viết; Phương pháp quan sát; Phương pháp hỏi - đáp; Phương pháp đánh giá hồ sơ học tập; Phương pháp đánh giá sản phẩm học tập...

Bước 3: Xác định công cụ kiểm tra, đánh giá

Các công cụ đánh giá có thể dùng như: Câu hỏi; Bài tập; Đề kiểm tra; Sản phẩm học tập; Hồ sơ học tập; Bảng kiểm; Thang đánh giá; Phiếu đánh giá theo tiêu chí.

Bước 4: Tiến hành kiểm tra, đánh giá

Để tiến hành đánh giá, giáo viên lập kế hoạch để đánh giá, thời gian, địa điểm và đối tượng HS được kiểm tra, đánh giá.

Bước 5: Xử lý kết quả kiểm tra, đánh giá

Sau khi tiến hành kiểm tra, đánh giá giáo viên thực hiện chấm bài và viết báo cáo kết quả đạt được của HS sau các bài kiểm tra. Đánh giá kết quả và đối chiếu với phương pháp, công cụ đánh giá để từ đó rút kinh nghiệm cho việc đánh giá tiếp theo, đồng thời chuẩn bị cho phản hồi kết quả đến với HS.

Bước 6: Phản hồi kết quả về kiểm tra, đánh giá

Về các hình thức thể hiện kết quả đánh giá:

- Thể hiện bằng điểm số: Thông báo điểm số kết quả thực hiện của HS với các yêu cầu cần đạt về phẩm chất, năng lực đối với môn học quy định trong chương trình giáo dục phổ thông. Kết quả đánh giá được cho điểm theo thang điểm từ 0 đến 10; nếu sử dụng thang điểm khác thì cần quy đổi về thang điểm 10.

- Thể hiện bằng nhận xét: Đưa ra những nhận xét sự tiến bộ về thái độ, hành vi, kết quả thực hiện các nhiệm vụ học tập theo hướng phát triển phẩm chất, năng lực của HS trong quá trình học tập môn học quy định trong Chương trình giáo dục phổ thông do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành.

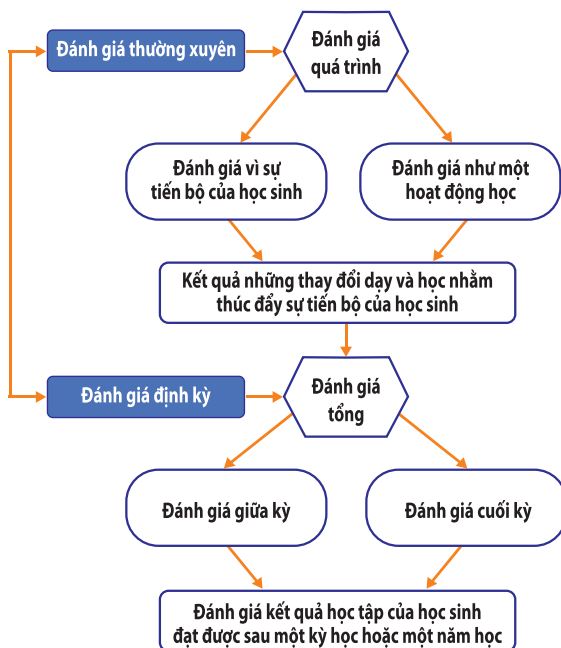
- Thể hiện kết hợp giữa nhận xét và điểm số: Đưa ra những nhận xét sự tiến bộ về thái độ, hành

vi, kết quả học tập môn học sau mỗi học kỳ, cả năm học; tính điểm trung bình môn học và tính điểm trung bình các môn học sau mỗi học kỳ, cả năm học.

- Thể hiện qua việc miêu tả mức năng lực HS đạt được: Căn cứ vào kết quả HS đạt được so với yêu cầu cần đạt của môn học, giáo viên đưa ra những miêu tả về mức năng lực đã đạt được của HS kèm theo những minh chứng, trên cơ sở đó xác định đường phát triển năng lực của HS và đưa ra những biện pháp giúp HS tiến bộ trong những giai đoạn học tập tiếp theo.

Tóm lại, có thể tổng kết kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của HS như sau:

Hình 2: Sơ đồ mối quan hệ của đánh giá

2.2. Giải pháp hỗ trợ đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực học sinh trên địa bàn tỉnh Quảng Bình

Một là, đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực HS trong dạy học THPT.

Một yêu cầu tất yếu là khi chúng ta chuyển mục đích dạy học sang phát triển năng lực của HS thì việc kiểm tra, đánh giá cũng phải là kiểm tra, đánh giá theo năng lực của HS. Vì thế, điều quan trọng hơn cả khi kiểm tra, đánh giá theo

năng lực HS chính là đánh giá khả năng vận dụng, thực hiện các nhiệm vụ cụ thể, thực tế... và phát triển tư duy bậc cao (phân tích, tổng hợp, đánh giá) của HS chứ không dừng lại ở mức độ nhận biết và thông hiểu.

Hai là, đa dạng hóa các hình thức đánh giá trong dạy học THPT theo các thành tố năng lực đặc thù.

Trong giải pháp này cần tập trung đảm bảo những yêu cầu sau:

- Đánh giá thường xuyên cần bám sát vào yêu cầu cần đạt của mỗi chủ đề con, mỗi chủ đề lớn của từng lớp.

- Đánh giá cần đảm bảo nguyên tắc đánh giá năng lực trong quá trình tổ chức học tập và rèn luyện cho HS.

- Đánh giá định kỳ cần bám sát vào yêu cầu cần đạt của mỗi chủ đề con, mỗi chủ đề lớn của từng lớp.

Ba là, xây dựng phần mềm hỗ trợ đánh giá kết quả học tập của HS theo hướng phát triển năng lực.

Trong thời đại công nghệ số như hiện nay, việc xây dựng phần mềm nhằm hỗ trợ cho HS tự kiểm tra, đánh giá ngoài giờ học hoặc trên lớp học là hết sức cần thiết. Học sinh có thể tự kiểm tra những kiến thức của bản thân qua các đề kiểm tra “mẫu” được giáo viên tích hợp vào trong phần mềm hoặc trên website. Qua các bài kiểm tra đó, các kết quả HS nhận được đó, HS có thể thay đổi cách học hoặc có kinh nghiệm hơn trong các bài kiểm tra thường xuyên, định kỳ.

3. Kết luận

Đánh giá kết quả học tập theo hướng tiếp cận năng lực sẽ giúp cho việc khẳng định năng lực của bản thân HS trên cơ sở khả năng chuyển hóa kiến thức, kỹ năng và thái độ thu nhận được qua quá trình giáo dục, khẳng định được khả năng giải quyết tình huống dựa trên mức độ huy động, tổng hợp các yếu tố như tri thức, kỹ năng, thái độ tiếp cận của cá nhân HS. Do vậy, tiếp cận năng lực đòi hỏi HS chú trọng vào khả năng vận dụng sáng tạo kiến thức, kỹ năng vào những tình huống ứng dụng khác nhau. Với cách hiểu trên thì đánh

(Xem tiếp trang 52)

mà ít chú ý đến những giá trị văn hóa phi vật thể (các hình thức tri ân, tưởng niệm...) của di tích. Có thể nói, phần lớn di tích lịch sử LLVTND ở Quảng Bình đang còn ở dạng tiềm năng, chưa được phát huy giá trị hiệu quả phục vụ phát triển du lịch.

Di sản văn hóa nói chung, di tích lịch sử - văn hóa nói riêng, trong đó có hệ thống di tích LLVTND là tài sản vô giá của đất nước, cũng là nguồn tài nguyên du lịch có sức hấp dẫn mạnh mẽ, có những tác động tích cực đến sự phát triển kinh tế - xã hội, góp phần thiết lập và củng cố bản sắc văn hóa dân tộc, giúp bảo tồn các di sản văn hóa, tạo điều kiện nâng cao sự hòa hợp và hiểu biết giữa mọi người, giữa các vùng miền, hỗ trợ giao lưu văn hóa. Giữa công tác bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa, trong đó có di tích lịch sử LLVTND với phát triển du

lịch có mối quan hệ tương hỗ mật thiết. Di sản văn hóa là động lực thúc đẩy phát triển du lịch; du lịch đóng vai trò góp phần khôi phục, bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa. Vì thế, việc bảo tồn, trùng tu, tôn tạo và phát huy giá trị hệ thống các di tích lịch sử LLVTND Quảng Bình thời kỳ 1945-1975 gắn với phát triển du lịch bền vững là thực sự cần thiết, góp phần hiệu quả để thực hiện nội dung Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XVII, nhiệm kỳ 2020-2025 về “Phát huy giá trị, bản sắc văn hóa truyền thống, khơi dậy tình yêu quê hương, ý chí, khát vọng vươn lên của người dân”, phục vụ nhu cầu đời sống văn hóa tinh thần của Nhân dân, hình thành các sản phẩm văn hóa phục vụ phát triển du lịch, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh ■

ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP... (Tiếp theo trang 47)

giá theo hướng năng lực là đánh giá khả năng vận dụng kiến thức, kỹ năng và thái độ ứng xử trong những tình huống cụ thể mà theo chương trình giáo dục phổ thông mới 2018 thì chúng được ánh xạ vào các phẩm chất và năng lực.

Xét về bản chất thì không có mâu thuẫn giữa đánh giá năng lực và đánh giá kiến thức, kỹ năng. Tuy nhiên, đánh giá năng lực được coi là bước phát triển cao hơn so với đánh giá kiến thức, kỹ

năng. Cụ thể hơn, việc đánh giá năng lực chính là đánh giá mức độ “tiêu hóa” kiến thức, kỹ năng khi đứng trước một nhiệm vụ cần giải quyết, đây chính là năng lực giải quyết vấn đề đó.

Việc xây dựng phần mềm hỗ trợ đánh giá và quy trình đánh giá giúp cho người dạy trên cơ sở đó có một cách nhìn tổng quan về cách đánh giá HS, đồng thời giúp HS đạt được yêu cầu cần đạt trong từng môn học ■

Tài liệu tham khảo:

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2007), Ban hành kèm theo Quyết định số 60/2007/QĐ-BGDĐT, ngày 16/10/2007, Quy chế Đánh giá kết quả rèn luyện của học sinh, sinh viên các cơ sở giáo dục đại học và trường trung cấp chuyên nghiệp hệ chính quy.
2. Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể, Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT, ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo.
3. Crossouard, B. (2011). “Using formative assessment to support complex learning in conditions of social adversity”, *Assessment in Education Principles Policy and Practice Policy & Practice* (1):59-72.
4. Hayward, L. (2015). “Assessment is learning: the preposition vanishes”, *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 22:1, pp. 27-43.
5. Lê Thị Mỹ Hà (2010), “Quy trình xây dựng đề kiểm tra đánh giá kết quả học tập của học sinh phổ thông”, *Tạp chí Khoa học giáo dục* (63), tr.28-32.